

Warszawa, dnia 11.06.2008 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

Maciej Nowicki

DKFOPgmo070-6/384/2084/08/mg

Wzrost. Pismo Senatu
wpłynęło dn. 13.06.
4498
Marszałek

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Senatowi Panie Marszałku!

Odpowiadając na pismo z dnia 21 maja 2008 roku, znak: BPS/DSK-043-494/08, zawierające oświadczenie pana senatora Grzegorza Wojciechowskiego w sprawie upraw roślin transgenicznych w Polsce, przedkładam następujące informacje odnoszące się do problematyki zawartej w oświadczeniu pana senatora.

Odnosząc się do pytania w sprawie podjęcia przez rząd działań, jakie powinny być zainicjowane i prowadzone, aby zapobiec nielegalnemu wwozowi nasion odmian transgenicznych na potrzeby własne, co stanowi rzekome łamanie przepisu art. 57 ust. 3, uprzejmie informuję, że artykuł ten dotyczy obrotu zdefiniowanego w art. 2 pkt 19 przedmiotowej ustawy i obejmuje wyłącznie podmioty prowadzące taki obrót. Podmioty te również zostały określone w niniejszej ustawie i zgodnie z jej przepisami ciąży na nich szereg obowiązków wynikających z faktu prowadzenia obrotu. Jednak indywidualni rolnicy nie mieszczą się w definicji podmiotów prowadzących obrót, zatem przepis zakazujący wprowadzania do obrotu materiału siewnego genetycznie zmodyfikowanego z przeznaczeniem go na potrzeby własne nie dotyczy rolników.

Ponadto należy zaznaczyć, że zakres przedmiotowy ustawy o nasiennictwie obejmuje:

- sprawy rejestracji odmian gatunków roślin uprawnych oraz gatunków roślin uprawnych, których materiał siewny jest używany do uszlachetniania gatunków określonych w załączniku nr 1 do ustawy;
- zasady wytwarzania i oceny materiału siewnego, w tym materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego, a także materiału szkółkarskiego, odmian gatunków roślin uprawnych, o których mowa w pkt 1, oraz gatunków i odmian roślin użytkowanych jako rośliny ozdobne;
- zasady obrotu i kontroli materiału siewnego odmian gatunków roślin uprawnych określonych w załączniku nr 2 do ustawy oraz gatunków i odmian roślin użytkowanych jako rośliny ozdobne;
- zasady wytwarzania, oceny oraz obrotu i kontroli materiału siewnego odmian gatunków roślin rolniczych objętych systemami oceny określonej przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), nieprzeznaczonych do obrotu na obszarze Unii Europejskiej (co stanowi wdrożenie na grunt prawa krajowego przepisów wspólnotowych dotyczących nasiennictwa). Kwestie upraw roślin transgenicznych nie są uregulowane na poziomie wspólnotowym w przepisach dyrektyw nasiennych. W tej sytuacji ustawa o nasiennictwie nie może dokonywać regulacji tej sprawy i tym samym nie może być podstawą podejmowania przez służby kontrolne działań o charakterze interwencyjnym, ponieważ nie mają one do tego stosownych uprawnień.

Uprawa roślin genetycznie zmodyfikowanego jest sprawą niezwykle istotną i spotykającą się z dużym zainteresowaniem społecznym. Mając na względzie możliwe konsekwencje związane z niekontrolowanymi uprawami roślin transgenicznych uprzejmie informuję, że w chwili obecnej trwają prace nad przepisami określającymi zasady prowadzenia upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych w warunkach polskich. Przepisy te będą stanowiły część ustawy „Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych”, która jest opracowywana w Ministerstwie Środowiska. Zgodnie z projektowanymi przepisami, uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych mają być prowadzone w sposób zapewniający należyłą ochronę upraw ekologicznych i tradycyjnych. Prowadzenie upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych będzie wymagało zgłoszenia do wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa właściwego ze względu na miejsce prowadzenia tej uprawy. Użytkownik będzie miał obowiązek prowadzenia uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych w sposób zapobiegający przekrzyżowaniu lub mechanicznemu zmieszaniu roślin genetycznie zmodyfikowanych z roślinami genetycznie niezmodyfikowanymi, czyli do zachowania odpowiedniej izolacji przestrzennej. Szczegółowe warunki uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych oraz szczegółowe wymagania w zakresie zachowania izolacji przestrzennej i sposób doboru roślin uprawianych po roślinach genetycznie zmodyfikowanych zostaną określone w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rolnictwa. Nadzór nad uprawą roślin genetycznie zmodyfikowanych sprawować będzie Państwowa Inspekcja Ochrony

Roślin i Nasiennictwa. Użytkownik prowadzący uprawę roślin genetycznie zmodyfikowanych bez jej zgłoszenia obowiązany będzie wносить na rachunek wojewódzkiego inspektoratu ochrony roślin i nasiennictwa, właściwego ze względu na miejsce prowadzenia uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych, kaucję za każdy rozpoczęty hektar uprawy. Ponadto projekt ustawy „Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych” przewiduje tworzenie stref wolnych od upraw roślin GM. Strefa wolna będzie obejmować obszar sąsiadujących ze sobą działek ewidencyjnych. Czynności związane z tworzeniem strefy wolnej od upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych oraz sprawowaniem nadzoru nad uprawami prowadzonymi w tych strefach będą należały do zadań samorządu województwa. W celu utworzenia strefy wolnej od uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych sejmik województwa podejmie uchwałę o rozpoczęciu prac nad utworzeniem takiej strefy. Uchwałę sejmik województwa podejmie z własnej inicjatywy, na wniosek marszałka województwa, rad gmin położonych na obszarze województwa lub posiadaczy gospodarstw rolnych położonych na obszarze województwa. Marszałek województwa przekaze Głównemu Inspektorowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa kopię uchwały o utworzeniu strefy wolnej od upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych i będzie prowadził rejestr uchwał o utworzeniu strefy wolnej od upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa ogłosi, w drodze obwieszczenia, informację o podjęciu uchwały o utworzeniu strefy wolnej od upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych. Nadzór nad uprawami prowadzonymi w strefie wolnej od upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych sprawować będzie marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce położenia tych upraw. Obecnie projekt nowej ustawy podlega uzgodnieniom z ministrem właściwym ds. rolnictwa.

W sprawie ustawy o paszach uprzejmie informuję, że mając na względzie zaawansowane postępowanie pomiędzy Komisją Wspólnot Europejskich a Rzeczpospolitą Polską oraz liczne protesty producentów krajowych obawiających się o swoją przyszłość i przewidujących ogromne komplikacje wobec braku surowców białkowych, które mogłyby zastąpić soję genetycznie zmodyfikowaną, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracował projekt ustawy o zmianie ustawy o paszach, który przesuwają do dnia 1 stycznia 2012 r. termin wejścia w życie zakazu wytwarzania, wprowadzania do obrotu i stosowania w żywieniu zwierząt pasz genetycznie zmodyfikowanych oraz organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego. Przesunięcie terminu wejścia w życie zakazu określonego w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o paszach, a nie jego całkowite uchylenie, jest wyrazem ostrożnego stanowiska Polski w odniesieniu do stosowania GMO, a równocześnie pozwala na zachowanie konkurencyjnej pozycji krajowym producentom żywności zarówno na rynku krajowym jak i na rynkach zagranicznych. Projekt

ustawy o zmianie ustawy o paszach został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 12 maja 2008 r. i skierowany do prac parlamentarnych.

Polska opowiadała się konsekwentnie przeciwko projektom decyzji Komisji Wspólnot Europejskich i Rady UE w sprawie zniesienia tymczasowego zakazu stosowania i sprzedaży w Austrii zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy *Zea mays* L. linii T25 oraz *Zea mays* L. linii MON810. Tym samym Polska popierała starania Austrii o utrzymanie na jej terytorium zakazu sprzedaży i stosowania ww. odmian zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy w przemyśle paszowym i do produkcji żywności. Starania Austrii o utrzymanie zakazu poparło jednak tylko 14 Państw Członkowskich UE, za mało by osiągnąć kwalifikowaną większość głosów. A zatem zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą określoną w decyzji Rady 2006/512/WE zmieniającej decyzję Rady 1999/468/WE ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji to do Komisji Wspólnot Europejskich należy podjęcie ostatecznej decyzji o przyjęciu proponowanych środków wykonawczych. Prawdopodobnie sprawa ta nie będzie już przedmiotem dyskusji na forum wspólnotowym. Należy podkreślić, że Austria nie wprowadziła całkowitego zakazu stosowania wszystkich produktów GM, co jest sprzeczne z prawem wspólnotowym i dlatego nie można stawiać znaku równości pomiędzy działaniami Austrii i Polski (np. zakaz w ustawie o paszach obejmuje wszystkie pasze genetycznie zmodyfikowane oraz organizmy genetycznie zmodyfikowane przeznaczone do użytku paszowego). Większość Państw Członkowskich UE wprowadzających tymczasowe zakazy stosowania produktów GM kieruje się względami politycznymi, głównie niechęcią własnego społeczeństwa do wykorzystywania produktów biotechnologicznych w praktyce. Jednak wszystkie państwa, które takie zakazy wprowadzały prowadziły badania naukowe w kierunku wykazania potencjalnych negatywnych skutków użytkowania poszczególnych produktów GM dla zdrowia ludzkiego lub środowiska. Zgodnie z prawem wspólnotowym państwo może wprowadzić na swoim terytorium zakaz, jeśli uzyska nowe lub dodatkowe informacje mające wpływ na ocenę ryzyka dla środowiska lub w wyniku ponownej oceny posiadanych wcześniej informacji na podstawie nowych lub dodatkowych danych naukowych, ma uzasadnione podstawy, aby uważać, że organizm genetycznie zmodyfikowany, wchodzący w skład produktu, który prawidłowo zgłoszono i dla którego uzyskano zezwolenie, stanowi ryzyko dla zdrowia ludzkiego lub środowiska naturalnego. Należy nadmienić, że każdy zakaz wprowadzony przez dane Państwo Członkowskie UE musi uzyskać akceptację większości pozostałych Państw Członkowskich UE i Komisji Wspólnot Europejskich, aby mógł być utrzymany. Przed podjęciem decyzji analizuje się wyłącznie nowe dowody naukowe uzasadniające wprowadzenie zakazu. Bez dostarczenia stosownej dokumentacji naukowej nie ma mowy o przeciąganiu

postępowania. Komisja wyda w takiej sytuacji decyzję nakazującą zniesienie zakazu bez konsultowania sprawy z Europejskim Urzędem ds. Bezpieczeństwa Żywności. Niestety Polska nie dysponuje wynikami badań, które pozwoliłyby na przekonanie Komisji i innych Państw Członkowskich UE o celowości ograniczenia stosowania danego produktu GM na terytorium naszego kraju lub jego części.

Sprawy znakowania żywności genetycznie zmodyfikowanej są uregulowane w rozporządzeniu nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy oraz rozporządzeniu nr 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie możliwości śledzenia i znakowania organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów genetycznie zmodyfikowanych i zmieniającym dyrektywę 2001/18/WE. W związku z tym nie ma konieczności (a także możliwości) ustalania odrębnych wymagań w przepisach krajowych.

Obowiązek znakowania dotyczy środków spożywczych dostarczanych do konsumenta końcowego lub zakładów zbiorowego żywienia, które zawierają lub składają się z GMO (np. chleb z ziarnami soi GM, wafle wyprodukowane z udziałem mąki kukurydzianej z kukurydzy GM, wędliny z dodatkiem białka sojowego wyprodukowanego z soi GM) lub są wyprodukowane z GMO, lub zawierają składniki wyprodukowane z GMO (np. olej sojowy wyprodukowany z soi GM, majonez z dodatkiem oleju wyprodukowanego z soi GM).

Zgodnie z art. 13 rozporządzenia 1829/2003 w oznakowaniu powyższych środków spożywczych musi być zamieszczona jedna z następujących informacji: „genetycznie zmodyfikowany”, „zawiera genetycznie zmodyfikowaną (tu: nazwa organizmu np. soja)”, „zawiera (tu: nazwa składnika np. olej) wyprodukowany z genetycznie zmodyfikowanej (tu: nazwa organizmu np. soja) lub „wyprodukowany z genetycznie zmodyfikowanej (tu: nazwa organizmu np. soja, burak). Powyższe określenia mogą pojawiać się w przypisie do wykazu składników. W tym przypadku przedsiębiorca jest zobowiązany do ich wydrukowania czcionką przynajmniej tej samej wielkości co wykaz składników. Jeżeli nie istnieje wykaz składników, określenia te umieszcza się czytelnie na etykiecie. Jeżeli żywność jest oferowana do sprzedaży konsumentowi końcowemu w postaci żywności wstępnie niepakowanej (np. produkty cukiernicze pakowane na miejscu przez sprzedawcę) lub żywności wstępnie pakowanej w niewielkich pojemnikach, z których największa powierzchnia mierzy mniej niż 10 cm², powyższe określenia należy w sposób trwały i widoczny umieścić albo na tabliczce informacyjnej na danej żywności, albo bezpośrednio obok niej, lub na opakowaniu tej żywności, czcionką na tyle dużą by można było je łatwo odnaleźć i odczytać.

W chwili obecnej nie istnieją w Polsce ani w innych krajach UE przepisy regulujące znakowanie produktów pochodzących od zwierząt karmionych paszami genetycznie zmodyfikowanymi. Główną przyczyną, dla której także Komisja Wspólnot Europejskich nie proponuje takich rozwiązań na poziomie wspólnotowym jest fakt, że produkty pochodzące od zwierząt karmionych paszami genetycznie zmodyfikowanymi nie różnią się jakościowo od produktów pochodzących od zwierząt karmionych konwencjonalnymi paszami. Należy tu podkreślić, że materiał genetyczny (DNA) z produktów GM czy też DNA z produktów konwencjonalnych są zawsze trawione w przewodzie pokarmowym zwierząt i ludzi. Nie istnieją dowody wskazujące na to, że materiał genetycznie zmodyfikowany może przedostawać się do mięsa, mleka, jaj lub innych produktów pochodzących od zwierząt karmionych paszami GM.

Ewentualne wymagania dla takiego znakowania musiałyby być jednak wprowadzone na poziomie wspólnotowym. Republika Federalna Niemiec planuje przyjęcie w najbliższym czasie uchwały, której przepisy określą zasady znakowania takich produktów. Będą one posiadały etykiety: „wyprodukowane bez zastosowania technik genetycznie zmodyfikowanych”. Tego rodzaju oznakowanie będzie mogło się znaleźć m.in. na produktach pochodzenia zwierzęcego. Jednak uchwała ta przewiduje, że wyżej wymienione określenie będzie mogło się znaleźć także na produktach pochodzących od zwierząt, które tylko przez określony okres nie będą karmione paszami genetycznie zmodyfikowanymi (np. określenie „wieprzowina wyprodukowana bez zastosowania technik genetycznie zmodyfikowanych” będzie mogło być zastosowane, jeżeli trzoda chlewna nie była karmiona paszami GM na 4 miesiące przed ubojem). Oznacza to, że do pewnego momentu zwierzęta będą mogły jednak spożywać pasze GM, a więc powyższe określenie może wprowadzać w błąd konsumenta (nie tylko niemieckiego, gdyż produkty z takim oznakowaniem będą mogły być wprowadzone również na rynki innych krajów UE). O tym fakcie Polska poinformowała (za pośrednictwem GIS) Komisję Wspólnot Europejskich. Biorąc pod uwagę tę sprawę i ewentualne przyjmowanie przez Państwa Członkowskie UE swoich krajowych przepisów regulujących powyższe kwestie mogłoby dojść do odmiennego znakowania tych samych jakościowo środków spożywczych. Dlatego też najlepszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie jednolitych przepisów dla całej Unii Europejskiej.

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM

2 porównania
Z up. MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
GŁÓWNY KONSERWATOR PRZYRODY
dr Maciej Trzaskalik